

8.5.2023

Päätös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) soveltamisesta yksittäistapauksessa

HANKE Navettatilakeskus, Juva

HANKKEESTA VASTAAVA

Carin Grotenfelt ja perustettava yhtiö

ASIAN VIREILLETULO

Hankkeesta vastaava suunnittelee uuden navettatilakeskuksen rakentamista Juvalle Vehmaan kylälle. Etelä-Savon ELY-keskus (jatkossa ELY-keskus) on saanut tiedon yhteisnavettahankkeesta 12.1.2023 aloituspalaverissa hankkeesta vastaavan ja viranomaisten kesken: Itä-Suomen aluehallintovirasto, Etelä-Savon ELY-keskus, Juvan kunta. ELY-keskus ilmoitti palaverissa, että se tulee ratkaisemaan YVA-menettelyn soveltamista koskevan kysymyksen YVA-lain 3 §:n 2 momentin ja 13 §:n tarkoittamana yksittäistapauspäätöksenä.

Hankkeesta vastaava toimitti ELY-keskukselle 6.2.2023 selvityksen suunnitteilla olevan uuden navettatilakeskuksen rakentamisesta ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarpeen selvittämistä varten. ELY-keskus pyysi 24.2.2023 täydennystä selvitykseen seuraavilta osin: lannan käsittely ja siirto, lannanlevitykseen käytettävissä olevat pellot sekä tarkemmat tiedot tilakeskuksen liikenteen jakautumisesta ja määrästä sekä meluvaikutuksista. Lisäksi ELY-keskus pyysi hankkeesta vastaavan (sähköposti 28.3.2023) täydentämään seuraavia tietoja toimintaan liittyen: ympäristöonnettomuudet ja niiden hallinta sekä mahdollinen kuormitus Myllyjokeen.

HANKKEESTA VASTAAVAN TOIMITTAMAT TIEDOT

Seuraavassa on esitetty hankkeesta vastaavan toimittamia keskeisiä tietoja hankkeesta (selvitys liitteineen 6.2.2023 ja 16.2.2023) sekä lähetetyt täydennykset (5.3.2023, 3.4.2023 ja 17.4.2023).

Hankkeen kuvaus ja sijaintiympäristö

Yhteisnavettahankkeessa tullaan perustamaan yhtiö kolmen osakkaan kesken: Carin Grotenfelt, Matti Paunonen ja Jussi Kietäväinen. Yhtiön lukuun

8.5.2023

on suunnitteilla rakentaa uusi navettatilakeskus siten, että navettayksikköön tulee tilat yhteensä 600 lypsylehmälle ja 200:lle 0–3 kk ikäiselle vasikalle. Hankkeesta vastaavan esittämän selvityksen/hankekuvauksen mukaan rakentaminen suoritetaan vaiheittain (rakennusvaihteet 1–3) siten, että ensimmäisessä vaiheessa (tavoite syksyllä 2025) valmistuu tilat 400 lypsylehmälle sekä vasikoille. Toisessa vaiheessa eläintilat laajennetaan 600 lypsylehmäpaikkaan (arvio noin 4 vuoden sisällä ensimmäisen vaiheen aloittamisesta).

Kolmannessa rakennusvaiheessa tilakeskuksen yhteyteen rakennetaan oma biokaasulaitos. Hankkeesta vastaavan mukaan kolmas rakennusvaihe voi sijoittua joko ensimmäisen ja toisen rakennusvaiheen välille tai toisen rakennusvaiheen yhteyteen tai sen jälkeen sekä esitetään myös: 2-4 vuoden sisällä tuotantorakennusten valmistumisajankohdasta. Biokaasulaitoksen valmistuttua toiminnassa syntyvä lietelanta, kuivalanta ja rehutähteet on tarkoitus hyödyntää tilakeskuksen biokaasulaitoksen mädätysprosessissa. Hankkeesta vastaavan mukaan biokaasulaitoksen kapasiteetti (19 000 tonnia) on hakemuksissa perustettu vai yhtiön omiin maataloudesta syntyviin jakeisiin. Biokaasulaitoksen on suunniteltu tuottavan joko sähköä ja lämpöä tai puhdistusprosessin kautta biometaania.

Navetta liitetään kunnalliseen vesi- ja viemäriverkoston ja rakennetaan oma porakaivo. Varaus tehty alueelle rakennettavaa uutta sähköverkkoa varten.

Tilakeskuksen rakennuspaikka, noin 5 hehtaaria, sijaitsee Juvan kunnan Vehmaan kylässä nykyisellä talousmetsämaalla rekisterinumero 178-453-3-71, Vehmaan Kartano metsä. Rakennuspaikalla on voimassa Nevajärven yleiskaava. Rakennuspaikka ei sijaitse pohjavesialueella. Hankkeesta vastaavan esittämien tietojen mukaan lähimmät vesistöt rakennuspaikkaan nähden ovat Myllyjoki (1300 m), Kivijärvi (2200 m) ja Jukajärvi (3300 m). Lähimmälle pohjavesialueelle on 4200 metriä.

Hankeselvityksessä todetaan, että rakennuspaikka on täysin erillään valtakunnallisesti arvokkaasta Vehmaan Kartanon pihapiiristä ja tilakeskuksesta. Lähin ympärivuotinen asuinrakennus rakennuspaikkaan nähden on 450 metrin ja seuraavat naapurit 550 metrin ja 700 metrin säteellä. Rakennettavan tilakeskuksen ja lähimmän asutuksen väliin jää metsämaata 380 metriä.

Lypsylehmien pito osakkaiden tuotantorakennuksissa loppuu. Uuteen navettayksikköön siirtyy osakkaiden nykyiset lypsylehmät (kolmelta tilalta yhteensä 240 kpl), lähimmältä Vehmaan kartanon tilakeskuksesta siirtyy 60 lypsylehmää uuteen yksikköön.

8.5.2023

Lannan ja puristenesteen käsittely ja hyödyntäminen

Uuden tilakeskuksen yhteyteen rakennetaan ensimmäisessä vaiheessa lietelantalatilavuutta yhteensä 2 500 m³ (1 tai 2 lietesäiliötä), joka riittää kolmen kuukauden varastointiin. Lietelantalat ovat avonaisia, joissa lietelannan pinta kuorettuu luonnollisesti. Kuivalanta varastoidaan katetussa lantalassa (1 380 m³). Säilörehun puristenesteelle rakennetaan 500 m³ kokoinen puristenestekaivo, josta puristeneste johdetaan joko lietesäiliöön tai levitetään kasvukaudella peltoon. Lietelantaa siirretään osakkaiden olemassa oleviin lietesäiliöihin (etäsäiliöt), jotka sijaitsevat lähellä lannanlevitykseen tarkoitettuja peltoalueita. Ennen oman biokaasulaitoksen valmistumista osa lietelannasta käsitellään osakkaiden osaomistamassa biokaasulaitoksessa (Juvan Bioson Oy), josta se siirretään varastoina toimiviin etäsäiliöihin. Lantaa siirretään uudelta tilakeskukselta kuukausittain arviolta 1 000 m³.

Kaikki toiminnassa syntyvä lanta hyödynnetään rehuntuotannossa olevien peltojen lannoittamiseen ympäristösitoumuksen ja nitraattiasetuksen mukaisesti. Lannan käsittelyssä ja levityksessä noudatetaan hyviä viljelykäytäntöjä. Levitettävän lannan ja biokaasulaitoksesta syntyvän mädätteen määrä tulee uuden yksikön jälkeen olemaan noin 18 000 m³, kun nykyisissä toiminnoissa (kaikki kolme osakastilaa) se on noin 8 100 m³. Levitettävä lannan/mädätteen määrä lisääntyy noin 50 %. Hankkeen myötä nurmenviljely lisääntyy noin 20 %.

Selvityksen mukaan osakkaiden omistamaa peltoalaa on riittävästi ympäristölupahakemuksen lannanlevitysalavaadetta varten. Lisäksi osakkaiden viljelyksessä olevat vuokrapellot mahdollistavat laajaperäisemmän lannanlevityksen. Nykytilanteessa kaikille peltolohkoille ei levitetä lantaa, joten levitettävän määrän lisääntyessä lannanlevitykseen käytetään myös nykyistä enemmän peltolohkoja. Ravinnepaine ei kohdistu yhdelle pienelle alueelle, sillä lannanlevitysala sijoittuu usealle eri peltokeskittymälle. Näistä lähin on Wehmaan Kartanon peltoalue (välittömässä läheisyydessä) ja kauemmat ovat n. 30 km Savonlinnaan päin ja n. 30 km Sulkavalle päin.

Lanta/mädäte levitetään pelloille kolmena eri ajankohtana: kevätlevitys (50 %), keskikesän levitys (25 %) ja syyslevitys (25 %). Samalle pellolle levitetään lietelantaa/mädätettä yleensä enintään kaksi kertaa. Suoraan kasvuun levitetään noin 50 %. Lannanlevitysajankohtiin ei tule muutosta nykyiseen käytäntöön nähden. Lannanlevitykseen käytetään ammattikalustoa ja levityskaluston vaihtoehtoina ovat pintalevitin, letkulevitin tai multain. Kuivalannan levitykseen käytetään pintalevitintä. Lanta, jota ei levitetä kasvuun, mullataan 24 h tunnin sisällä levityksestä.

8.5.2023

Lannanlevitykseen käytettävistä peltoista noin 5 ha sijoittuu suoraan vesistön yhteyteen (puro) ja noin 25 ha on valtaojien yhteyteen. Pohjavesialueella ei sijaitse lannanlevityspelloja. Vesistöjen ja valtaojien yhteydessä olevat pellot lannoitetaan voimassa olevan nitraattiasetuksen ja ympäristökorvaus-ehtojen mukaisesti. Myllyjoen läheisyyden vuoksi jokea lähinnä oleville peltolohkoille (lähimmillään n. 65 metrin etäisyys) ei levitetä lantaa. Kyseisiä pelloja saatetaan käyttää laitumina ja ne pyritään pitämään pysyvästi nurmipeitteisinä. Jokea lähinnä olevan peltolohkon yhteyteen on rakennettu laskeutusallas. Hankkeesta vastaava toteaa, että navettatilakeskushanke ei lisää kuormitusta Myllyjokeen.

Jätteet, polttoainesäiliöt ja kemikaalit

Uudessa yksikössä muodostuva jäte lajitellaan ja kierrätetään voimassa olevien säädösten mukaisesti. Navetan sisällä syntyvä pienjäte (sosiaalitulat, lypsy-yksikkö, pakkausmateriaalit) ja piensäilytykseen soveltuva vaarallinen jäte säilytetään navetan yhteydessä olevassa lajittelupisteessä. Lajittelupisteestä jätteet kuljetetaan kierrätettäväksi.

Pääosa jätemassasta on kierrätettävää maatalousmuovia, joka säilytetään laakasiilojen yhteydessä sijaitsevassa kontissa.

Tilalla kuolleet tai lopetetut eläimet säilytetään asianmukaisesti ja toimitetaan hävitettäväksi Honkajoki Oy:lle. Toisessa rakennusvaiheessa tilakeskukselle tulee tehdasvalmisteinen raatokontti kuolleiden eläinten väliaikaiseen säilyttämiseen.

Tilakeskuksessa tarvittavat polttoaineet varastoidaan uudessa kaksivaippaisessa säiliössä, joka on varustettu lapon- ja ylitäytön estolla. Rehujen säilöntään käytettävät säilöntäaineet varastoidaan kiinteäpohjaisella alustalla.

Liikenne ja melu

Uuteen tilakeskukseen liittyvä liikenne on jatkuvaa, muttei kulje asutusalueiden läpi. Tilakeskuksen välittömässä yhteydessä liikenne tulee Pieksämäentieltä ja siirtyy joko suoraan tilan omalle huoltotielle tai käyttää 150 metriä Itäselän yksityistietä. Kokonaisuudessaan liikenne kohdistuu suurimmaksi osaksi teille 5 ja 14, josta valtatie 14 kulkee Juvan taajaman läpi. Lisäksi liikennettä tulee olemaan teillä Pieksämäentie (459), Sulkavantie (434 ja 436) ja Kettulantie (516). Eläinten kulkemista varten hankkeesta vastaavat hakevat lupaa Pieksämäentien alittavan siirtotunnelin rakentamiselle.

Kohteen sisäinen liikenne ja melu on päivittäistä eläinten ruokinnasta, kuivutuksesta ja siirtelystä johtuvaa traktorin ja eläinten ääniä.

8.5.2023

Kohteen ulkoinen liikenne on päivittäistä työpaikkaliikennettä, maitoautoliikennettä joka toinen päivä, sekä kuukausittaista rehuauto/kappaletavara kuorma-autoliikennettä sekä eläinten ja lannan siirtoon liittyvää.

Taulukko 1. Liikenne tilakeskukselle (ELY-keskuksen kokoama taulukko hankkeesta vastaavan antamista tiedoista).

Liikenne tilakeskukselle	Milloin	Tarkennus	Mikä
Työpaikkaliikenne	päivittäin		Henkilöauto-liikenne
Maitoauto	joka toinen päivä		Raskaskalusto
Lantakuljetukset	Viikoittain-3 kk välein	1–2 päivää kerrallaan	Raskaskalusto (max 7 kuormaa/päivä)
Ostorehut, kappaletavara ym.	kuukausittain		Raskaskalusto
Eläinten siirto liikenne	kuukausittain		Raskaskalusto
Säilörehun kuljetus	Ajoittain	2–3 x 1 vko kesä-syyskuussa	Raskaskalusto
Viljakuormat	Ajoittain	Syyskuussa	
Kuivikekuljetukset	Ajoittain	Sadonkorjuun yhteydessä heinä-lokuussa	Raskaskalusto/traktorikalusto

Liikennemääriin ei tapahdu merkittävää muutosta nykyiseen tilanteeseen verrattuna, sillä lannan, mädätteen ja nuorkarjan siirtely sekä maitoautoliikenne kuuluvat nykyisen tilakeskuksen vakiintuneeseen käytäntöön. Nykyiseen käytäntöön kuuluu myös lietalannan siirtäminen kaikkiin etäsäiliöihin. Kuitenkin kerralla tehtävää kuljetusta kohden siirrettävä määrä nousee. Lanta, eläimet ja rehut tullaan siirtämään tarkoitukseen soveltuvalla raskaalla kalustolla suurina yksikköinä siten, että liikennemäärä yhtä kuljetusta kohden olisi mahdollisimman pieni. Määrällisesti lantaliikenne lisääntyy jonkin verran uuden tilakeskuksen yhteydessä nykyiseen verrattuna, kun siirrettävän raakalietteen määrä lisääntyy. Lannan sekä säilörehun kuljetusmäärät kasvavat nykyisestä noin 50 %. Liikenne tulee hankkeen myötä lisääntymään jonkin verran etälietetäiliöiden ja peltojen yhteydessä. Yhtä etäsäiliötä tullaan täyttämään keskimäärin 4 kertaa vuodessa. Biokaasulaitokselle (Juvan Bioson Oy) oleva liikenne pysyy ennallaan tilakeskuksen oman biokaasulaitoksen valmistumiseen asti, jonka jälkeen liikenne tänne

8.5.2023

poistuu. Wehmaan Kartanon tilakeskuksen osalta maatalouteen liittyvä liikenne vähenee merkittävästi uuden tilakeskuksen valmistuttua. Maitoautoliikenne tulee hankkeen yhteisvaikutuksen seurauksena vähenemään, sillä maitoautoliikenne poistuu Suurniemen kylän tilan toimintaan liittyen.

Taulukko 2. Liikennemäärät vuorokaudessa.

Tyyppi	Ajoneuvoa/vrk, keskiarvo	Ajoneuvoa/vrk, min	Ajoneuvoa/vrk, max
Raskas liikenne	1	0	10
Muu liikenne	4	3	30

Rakennettavan tilakeskuksen ja lähimmän asutuksen väliin jää metsämaata noin 380 metriä, mikä vähentää melun haittavaikutuksia.

Ympäristöonnettomuudet ja niiden hallinta

Tilakeskukseen hankitaan kaksivaippainen polttoainesäiliö, joka tarkastutetaan säännöllisesti. Lietesäiliöt rakennetaan maavalleilla tuetuiksi ja tarkastetaan vuosittain tyhjennyksen yhteydessä. Aivan poikkeuksellisissa tilanteissa liete voidaan separoida. Vesivahti sulkee tarvittaessa veden pääsulun. Vaarallisia jätteitä voi syntyä kemikaalivuotojen (esim. hydraulioily) yhteydessä, jolloin käytetään imeytysainetta.

Biokaasulaitoksessa käsitellään vain maataloudesta peräisin olevia syötteitä ja mahdolliset prosessijäännökset ohjataan takaisin biokaasuprosessiin. Laitos ei tuota jätevettä eikä pois johdettavaa vettä eikä sen normaalista toiminnasta tule päästöjä maaperään. Hajukaasut ohjataan hajuhormeihin.

Navettayksiköstä löytyy pelastustoimen vaatima alkusammutuskalusto, sähkökatkoja varten on varavoimajärjestelmä ja yksikköön laaditaan pelastussuunnitelma.

Hakijan arvio hankkeen ympäristövaikutuksista ja haittojen välttämiskeinoista

Hankkeesta vastaava tuo esille, että hankkeen olennaisin piirre, uuden tilakeskuksen rakentaminen, muuttaa metsämaan tonttimaaksi. Paikallisesti nautojen määrä lisääntyy merkittävästi ja lisää lannan muodostumista alueella. Lannasta syntyy hajuhaittoja. Lannan ja suurten maitomäärien kuljetaminen maanteitse lisää riskiä orgaanisen aineksen joutumisesta ympäristöön. Ympäristövaikutusten hallinnan osalta hankkeesta vastaava toteaa, että tilakeskuksen ulkopuolisessa liikenteessä käytettävä ammattimainen,

8.5.2023

tarkoitukseen soveltuva raskas kuljetuskalusto, vähentää kuljetuksista aiheutuvaa liikennettä ja pienentää mahdollista onnettomuusriskiä.

Hankekuvauksessa todetaan, että hanke varmistaa alkutuotannon pysyvyyden perinteisellä maatalousalueella. Rakennusten pintamateriaalien valinnalla edesautetaan niiden sulautumista metsä- ja peltomaisemaan.

Suuren nautamäärän tuottaman lannan aiheuttamaa pistekuormitusta vähentää lannan levitykseen soveltuva, pinta-alaltaan riittävä peltoala, joka jo on osakkaiden omistamaa. Paikallista kuormitusta vähentää peltojen sijainti laajalla alueella, ei pelkästään tilakeskuksen ympäristössä.

Biokaasulaitoskäsittelyllä vähennetään lannan hajuhaittoja niin paikallisesti kuin peltoviljelyssä. Laiduntaminen lisää ympäristön monimuotoisuutta. Nurmenviljelyllä ylläpidetään luonnollista hiilensidontaa.

Uusin tekniikka varmistaa yksikön energiaomavaraisuuden ja vähentää pohjaveden käytön tarvetta.

ASIAN KÄSITTELY ELY-KESKUKSESSA

Muiden viranomaisten kuuleminen

Etelä-Savon ELY-keskus varasi YVA-menettelyn soveltamista koskevassa päätösasiassa viranomaisille YVA-lain 13 §:n mukaan mahdollisuuden esittää lausunnon YVA-menettelyn tarpeellisuudesta sekä päätöksenteossa huomioitavista seikoista. 8.2.2023 lausuntopyyntöä lausuntoja pyydettiin 9.3.2023 mennessä. Kuultavia olivat Juvan kunta (ympäristönsuojeluviranomainen, tekninen lautakunta), Etelä-Savon maakuntaliitto, Pohjois-Savon ELY-keskus Liikenne ja Infrastruktuuri, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, Museovirasto, Savonlinnan museo sekä Itä-Savon Ympäristöterveydenhuolto. Museovirasto ilmoitti, että se ei lausu asiasta, vaan Riihisaari - Savonlinnan museo vastaa sekä toimialueensa arkeologisen kulttuuriperinnön että rakennetun kulttuuriympäristön asiantuntijatehtävistä. Turvallisuus- ja Kemikaalivirasto ilmoitti, ettei sillä ole lausuttavaa. Etelä-Savon maakuntaliitto ei lausunut asiassa.

Seuraavassa esitetään saadut lausunnot osin tiivistettyinä.

Juvan kunta Ympäristölautakunta toteaa lausuntonaan, että YVA-menettelylle ei ole tarvetta. Perusteluissa todetaan, että nautaeläintuotanto

8.5.2023

ympäristövaikutuksineen on Juvalla hyvin yleinen yritysmuoto. Vaikka tilakoot ovat kasvaneet, ympäristövaikutukset eivät ole samassa suhteessa kasvaneet mm. nykyisten rakentamisvaatimusten, kehittyneiden käsittely- ja levitystekniikoiden sekä tiukentuneiden lannanlevitysvaatimusten takia. YVA-liitteessä erikseen mainittujen sikaloiden ja kanaloiden hajuhaitat mielletään yleisesti häiritsevimmiksi kuin nautatilojen. Ympäristölautakunnan lausunnossa myös todetaan, että ennakkotarkastelun perusteella Vehmaan kohde sijaitsee varsin hyvällä paikalla vesistöjen, pohjaveden, naapurusten sekä liikennöinnin suhteen. Lisäksi lausunnossa mainitaan, että valtakunnallisesti suurimmassa osassa vastaavanlaisia hankkeita on päädytty siihen, että YVA-arviointimenettelyä ei sovelleta.

Riihisaari - Savonlinnan museo toteaa yhteisnavetan sijoittuvan Vehmaan kulttuurimaisema-alueelle. Yhteisnavetta sijoittuu valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristöalueen (RKY 2009 Juvan kartanot) rajalle ja on Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) osa kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävää Vehmaan kulttuurimaisemaa. Yleiskaavassa (2014) yhteisnavetta sijoittuu alueelle, johon vaikuttaa kaavamerkinnot ma, at/s sekä M. MA: *Maisemallisesti arvokas alue. Maisemapuut, maiseman kiintopisteet, reunavyöhykkeet sekä muut maiseman ja rakennetun alueen ominaispiirteet ja alueiden avoimuus säilytetään. Uusien rakennusten ja rakenteiden tulee sopeutua sijainniltaan, materiaaleiltaan, mittasuhteiltaan ja malliltaan alueen maiseman ja rakennetun ympäristön ominaispiirteisiin. At/s: Alue, jolla on arvoja, perinteiset pihapiirit, vallitsevat näkymät, tielinjat, pihapuut, aidat sekä reunavyöhykkeet tulee säilyttää. Tarkemmassa suunnittelussa selvittävä oikeusvaikutuksettomien kaava-alueen paikalliset kulttuuriympäristökohteet. Rakennettaessa ja korjattaessa on kohteen ominaispiirteet säilytettävä.*

Riihisaari - Savonlinnan museon mukaan hanke edesauttaa alueen säilymistä maatalouskäytössä. Pellot ovat oleellinen osa alueen kulttuurimaisemaa ja karjankasvatus ja laiduntaminen edistävät maatalousmaiseman säilymistä. Lausunnossaan todetaan, että selvityksestä ei täysin selkeästi käy ilmi aiotaanko kaikki puusto kaataa pellon ja uuden tilakeskuksen väliltä vai säilyykö reunavyöhyke, joiden säilymistä yleiskaavamääräys edellyttää. Museo ei näe YVA-menettelyä välttämättömänä kulttuuriympäristön kannalta. Hankkeesta ei koidu sellaisia merkittäviä ympäristövaikutuksia maiseman osalta, jotka ei tulisi arvioiduksi riittävällä tavalla ympäristölupahakemuksen yhteydessä sekä rakennuslupavaiheessa. Lupia varten havainnekuvat uudesta tilakeskuksesta Pieksämäentielle päin, rakennusten ulkoasu ja väriys sekä siirtotunnelin suunnitelmat ovat tarpeen, jotta vaikutukset kulttuurimaisemaan pystytään arvioimaan paremmin. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta ei ole huomautettavaa.

8.5.2023

Pohjois-Savon ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue ei ota kantaa YVA-menettelyn tarpeeseen. Liikenne -vastuualueen näkökulmasta ympäristöluvan yhteydessä tulee joka tapauksessa selvitettäväksi toiminnan laajuus, vaikutukset ja asianosaiset, joka on riittävää liikenteellisten vaikutusten näkökulmasta. Jatkossa liikenteellisten vaikutusten osalta on syytä esittää myös lukumääräisiä arvioita liikennemääristä ja suuntautumisesta erityisesti hankkeen välittömässä läheisyydessä (Itäselän yksityistieliittymä). Myös rakentamisen aikaisia liikennemääriä ja niiden vaikutuksia liikenneturvallisuuteen on syytä arvioida, sekä mahdollisia keinoja haittavaikeutusten vähentämiseen. Asemapiirroksessa esitetty uusi liittymä rehuliikenteelle edellyttää käyttötarkoituksen muutosluban hakemista. Lausunnossa todetaan siirtotunnelin rakentamisesta Pieksämäentien ali mm., että sijoituspaikka ei ilmene asemapiirroksessa. Tunnelista tulee esittää erilliset suunnitelmat ja toteutustapa Pohjois-Savon ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelle.

Itä-Savon ympäristöterveydenhuolto toteaa lausunnossaan, että mikäli ympäristölupamenettelyn käsittelyn yhteydessä tulee riittävän kattavasti arvioitua, selvitettyä ja käsiteltyä hankkeen vaikutukset terveyteen, elinympäristöön ja ympäristöön, niin tällöin YVA-lain mukainen menettely ei liene tarpeellinen. Terveysturvallisuuden viranomaisen toivoo lausuntomahdollisuutta ympäristölupamenettelyssä.

Asian valmistelussa on kuultu (asiantuntijakommentit) ELY-keskuksessa myös seuraavia tahoja: Alueidenkäytön ja luonnonsuojelun palvelut -yksikkö, ympäristönsuojelun ja vesienkäytön palvelut -yksikkö, valtakunnallinen vesihuoltopalvelut -yksikkö sekä Pohjois-Savon ELY-keskuksen Kalatalous.

Päätöstä valmistelleet ympäristönsuojelun asiantuntijat Suvi Itänen ja Pirjo Angervuori kävivät tutustumassa hankealueen sijaintiin ja lähiympäristöön 5.4.2023.

Hankevastaavan vastine

Hankevastaava on 3.4.2023 lähettämässään vastineessa todennut, että lausunnot tukevat tilakeskushankkeen toteuttajien käsitystä siitä, ettei YVA-menettely ole tarpeellinen ja vastineessa viitataan Juvan kunnan ympäristölautakunnan lausuntoon. Huolimatta maatilayritysten koon kasvamisesta alueella, kasvun aiheuttamat ympäristövaikutukset eivät ole kasvaneet samassa suhteessa.

8.5.2023

ETELÄ-SAVON ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Etelä-Savon ELY-keskus päättää, että Carin Grotenfelt ja perustettavan yhtiön navettatilakeskuksen hankkeeseen (navettayksikkö ja biokaasulaitos) ei sovelleta ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) mukaista arviointimenettelyä.

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUKSEN RATKAISUN PERUSTELUT

Hankkeen suhde hankeluetteloaihankeisiin

YVA-menettelyssä aina arvioitavat hankkeet ja niitä koskevat muutokset on lueteltu YVA-lain liitteenä 1 olevassa hankeluettelossa (YVA-laki 3 § 1 mom. ja liite 1). Hankeluettelon eläintenpito ja kalankasvatus on määritelty hankeluettelon kohdassa 1 a-d.

Lypsykarjatilat (nautaeläinten pito) ei sisälly hankeluetteloan, joten niihin ei sovelleta YVA-menettelyä YVA-lain 3 §:n 1 momentin nojalla. YVA-menettelyä tulee kuitenkin soveltaa myös hankeluetteloan kuulumattomaan hankkeeseen tai olemassa olevan hankkeen muutokseen, jos tämä todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia (YVA-laki 3 § 2 momentti). Päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä YVA-lain 3 §:n 2 momentissa säädetään, otettava huomioon *hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne*. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä on säädetty tarkemmin YVA-lain liitteessä.

YVA-lain hankeluetteloan on muutettu 1.2.2019 (laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain liitteen 1 muuttamisesta 126/2019), jolloin jätteiden biologisten käsittelylaitosten kokorajaa nostettiin 20 000 tonnin vuotuisesta jätemäärästä 35 000 tonnin vuotuisen jätemäärään. Lain muutosta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 102/2018 vp) on todettu, että kapasiteettirajan nostosta huolimatta biologisen jätteiden käsittelyn yleisyyden ja siitä ympäristöön metaanipäästöjen, mikrobipäästöjen, pölyn ja hajuhaittojen muodossa aiheutuvien vaikutusten takia se on perusteltua sisällyttää YVA-lain mukaiseen hankeluetteloan jatkossakin.

Hankkeesta vastaava on ilmoittanut suunnitellun biokaasulaitoksen vuotuisena läpivirtaamana 17 850 m³ lanta, rehutähteet ja pilaantunut rehu. Maksimi kapasiteetti on 19 000 tonnia, joten esitettyjen tietojen perusteella suunnitellun biokaasulaitoksen kapasiteetti on 54 % YVA-lain hankeluettelon

8.5.2023

mukaisesta kapasiteetista. Silloin kun hankkeen koko on hankeluettelon mukaisesta kokoa selvästi pienempi, on hankkeen muilla ominaisuuksilla, sijainnilla sekä yhteisvaikutuksilla erityistä merkitystä ratkaistaessa YVA-menettelyn soveltamista hankkeeseen yksittäistapauksessa.

Hankkeen ominaisuudet ja sijainti

YVA-lain liitteen 2 kohdan 1 mukaisesti hankkeen ominaisuuksia on tarkasteltava ottaen huomioon erityisesti: hankkeen koko, yhteisvaikutus muiden olemassa olevien ja/tai hyväksytyjen hankkeiden kanssa, luonnonvarojen käyttö, jätteiden muodostuminen, pilaantuminen ja haitat, ihmisten terveydelle koituvat riskit sekä sellaiset suuronnettomuus- ja/tai katastrofiriskit, jotka ovat varteenotettavia hankkeen kannalta.

Edellä mainittujen tekijöiden valossa nyt kyseessä olevassa hankkeessa on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kiinnitettävä erityistä huomiota hankkeen kokoluokkaan. Keskeistä on myös arvioida, kuinka suuri eläinsuojelutoiminta heijastuu ympäristökuormituksen muutokseen läheisen eläinsuojan (Wehmaan Kartanon tilakeskus) osalta (yhteisvaikutus). Lisäksi uuden tilakeskuksen toimintaan liittyy kaikkien osakkaiden tämänhetkinen eläinsuojelutoiminta liittyen lannanlevityspeltoalaan sekä lannan etäsäiliöiden tilavuuteen. Perustettavan yhtiön osakkailla on eläinsuojelutoimintaa ja uuden tilakeskuksen toiminnan alkamisen seurauksena osakastilojen toiminnassa lypsylehmät jäävät pois.

Kyse on eläinmäärissä tarkasteltuna poikkeuksellisen suuresta maidontuotantoyksiköstä. Vaikka nautaeläimet eivät kuuluukaan YVA-lain hankeluetteloon, voidaan nyt kyseessä olevaa hanketta suhteuttaa kokonsa puolesta hankeluettelossa mainittuihin eläinsuojoihin hyödyntämällä laskennassa ympäristönsuojelulain (527/2014) liitteessä 3 säädetyt eläinyksikkökertoimia. Eläinyksikkömäärissä verrattuna hanke on kooltaan yli kaksinkertainen hankeluettelon kohdassa 1 b mainittuihin 3 000 sian (paino yli 30 kg/sika) sikaloihin verrattuna (*Taulukko 3*).

Nettolisäyksenä tarkasteltuna lypsylehmien eläinyksikkömäärissä hanke on noin kaksinkertainen, mutta ravinteiden ja ammoniakkin osalta noin 1,5-kertainen lihasikoihin verrattuna (*Taulukko 3*).

Taulukossa 3 on esitetty lypsylehmien vertailu YVA-hankeluettelon mukaiseen lihasikojen eläinyksikkömäärään sekä ravinne-eritykseen ja ammoniakkipäästöihin. Taulukossa esitetään vain lypsylehmien vertailu, sillä lypsylehmien ympäristövaikutukset ovat pääroolissa. Taulukossa esitetyt ammoniakkipäästökertoimet kattavat ammoniakkipäästöt eläinsuojasta ja lantavastosta sekä lannan levityksestä ja laidunnuksesta. Muutoksella taulukossa

8.5.2023

3 tarkoitetaan todellista lisäystä lypsylehmässä alueella, kun otetaan huomioon läheisestä tilakeskuksesta poistuva lypsylehmien määrä.

Taulukko 3. Hankkeen lypsylehmien vertailu YVA-hankeluettelon mukaiseen lihasikojen eläinyksikkömäärään sekä ravinne-eritykseen ja ammoniakkipäästöihin. Koko hanke eläinyksikkömäärissä on 6 820 eläinyksikköä.

	Eläinyksiköt	NH3 kg/a	N kg/a	P kg/a
Muutos/nettolisäys (540 lypsylehmää)	5 832	20 694	80 621	13 937
Hanke (600 lypsylehmää)	6 480	22 930	89 356	15 454
Hankeluettelon raja (3000 lihasikaa)	3 000	13 260	50 610	8 670

Taulukon laskentaperusteina käytetty ympäristönsuojelulain (527/2014) liitteessä 3 säädettyjä eläinyksikkökertoimia, Normi-lanta hankkeen (Luke 47/2017) liitteen 1 ravinnetietoja ja Finland's informative inventory report 2023 part 5 Agriculture raportin taulukon 5.16a ammoniakkipäästökertoimia (Syke 2023).

Navettatilakeskuksen eläinsuojan (lypsylehmät ja nuorkarja) ja biokaasulaitoksen rakentaminen tapahtuu vaiheittain. Rakentaminen edellyttää puuston poistamista tontilta (tontin ja kiinteistörajan väliin jää suojapuusto), tieyhteyksien rakentamista (Itäseläntieltä ja Pieksämäentieltä).

Kiinteistölle järjestetään vesi- ja viemärihuolto. Hankkeesta vastaava neuvottelee vesihuollon järjestämisestä kunnan edustajien kanssa (kunnan terveydensuojelu- ja ympäristönsuojeluviranomainen) ja kunnan vesilaitoksen kanssa yleisistä periaatteista, teknisestä toteuttamisesta ja tarvittavista luvista. Porakaivon rakentaminen saattaa jossain tapauksessa edellyttää luvan. Vesihuoltohäiriöihin ja häiriötilanteissa toimimiseen tulee myös varautua kirjallisesti.

Yhden kilometrin säteellä hankkeen sijaintipaikasta sijaitsee vakituista asutusta, loma-asutusta, osakkaan oma maatilakeskus sekä ruokamatkailukohde.

Kaavan käyttötarkoituserkintä **M** sallii maatalouden kannalta välttämättömän rakentamisen, joskaan merkinnällä ei kyseisen kiinteistön kohdalla ole oikeusvaikutustakaan. Siten ELY-keskus katsoo, ettei hanke vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen. Koska kiinteistölle suunniteltua toimintaa ei mittakaavansa vuoksi voida pitää tavanomaisena maataloutena ja koska hanke sijoittuu kyläasutuksen lomaan, suosittelee ELY-keskus tällaisten tapausten ratkaisemiseksi lähtökohtaisesti kaavoitusta, mikä tukisi ja edistäisi toiminnan kehittämistä jatkossakin.

Vaikutusten arvioinnin osalta on syytä huomioida yleiskaavaan osoitetut toistaiseksi rakentamattomat rakennuspaikat (oikeusvaikutteisia),

8.5.2023

vaikkakaan niillä olemassa olevien rakennuspaikkojen yhteyteen sijoitetuina ei todennäköisesti ole merkitystä hankkeen haitallisia vaikutuksia arviotaessa.

Navettahanke edellyttää ympäristövaikutustensa vuoksi tavanomaista lupamenettelyä laajempaa harkintaa, joten ELY-keskus katsoo, että hankkeeseen tulisi soveltaa maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/1999) suunnittelutarvealuetta koskevia säännöksiä (MRL 16.2 §, 137). Edellä esiin tuoduista hanketta koskevista kaavamerkinnöistä **ma** ja **at/s** ovat oikeusvaikutteisia, joten niihin liittyvät kaavamääräykset tulee ottaa huomioon hankkeen lupamenettelyissä.

Vaikutukset ja vaikutusten luonne

Hankkeen vaikutukset ovat luonteeltaan osittain pysyviä, mutta maa- ja karjatalousalueelle tyypillisiä, ja pääosin ajoittaisia ja kausiluonteisia.

Luontoarvoihin, maisemaan ja kulttuuriperintöön kohdistuvat vaikutukset

Varsinaiselta rakennuspaikalta tai sen lähialueelta ei ole tiedossa erityisiä luonnonsuojelullisia arvoja. Eläinten laiduntaminen nähdään myönteisenä maantien toisella puolen. Vehmaan kartanon sekä Suurniemen alueen perinnebiotooppien (hakamaat, metsälaitumet ja niityt) luonnon monimuotoisuus- ja maisema-arvojen säilymisen kannalta on hienoa, että laidunnus alueilla tulee jatkumaan.

Asemapiirroksen (hankekuvauksessa on virheellisesti terminä asema-kaava) mukainen rakennuspaikka sijoittuu Nevajärven vuonna 2014 hyväksytyyn osittain oikeusvaikutteisen yleiskaavan *maa- ja metsätalousalueelle (M)* ja on myös osittain maisemallisesti arvokasta aluetta (**ma**) *Vehmaan maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema-alue*. Kaavamääräyksen mukaan mm. maisemapuut, maiseman kiintopisteet, reunavyöhykkeet sekä muut maiseman ja rakennetun alueen ominaispiirteet säilytetään. Aluetta koskee myös kaavamerkintä **at/s** (*alue, jolla on arvoja*), jonka mukaan perinteiset pihapiirit, vallitsevat näkymät, tielinjat, pihapuut ja reunavyöhykkeet tulee säilyttää. Lisäksi rakentamisalue sivuaa *valtakunnallisesti merkittävää rakennetun kulttuuriympäristön aluetta Juvan kartanot, Vehmaan kartano*.

Vehmaan kartanon kulttuurimaisema muodostuu kahdesta luode-kaakko-suuntaisesta peltonauhasta, joiden välissä hakamaiden ja metsälaitumien muodostaman lähes puistomaisen kaistaleen keskellä sijaitsee itse kartano. Maisemalle leimaa antavat mm. kartanoon johtava koivukuja, joka jatkuu jonkin matkaa myös maantien toisella puolella Itäselän suuntaan. Maiseman kannalta oleellista on peltoja rajaavan reunametsän säilyminen

8.5.2023

suojavyöhykkeenä uudisrakentamisen ja peltomaiseman välissä. Navettatilakeskuksen rakentamisalue on metsäinen, mutta asemapiirroksen mukaan reunametsävyöhyke jäisi laakasiilojen kohdalla hyvin kapeaksi (10–15 m), navettarakennuksen kohdalla se olisi noin 40 metriä.

Suunnittelualueen rajautuminen valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön edellyttää niin ikään toimenpiteiden sopeuttamista rakennetun kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin. Uudisrakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota rakennuksen sijoitteluun, mittakaavaan, mitasuhteisiin ja materiaalivalintoihin.

Hankkeen maisemavaikutuksia tulisi havainnollistaa todelliseen maisemaan tehdyillä kuvaopetuksilla maantien suunnasta. Näin myös mahdolliset korkeampien siilojen maisemavaikutukset hahmottuvat. Lisäksi tulee arvioida edellyttääkö raskaan työkone- ja ajoneuvoliikenteen lisääntyminen Itäselän yksityistien alkupään leventämistä niin, että sillä olisi vaikutuksia tietä reunustavaan puukujanteeseen.

Vesistövaikutukset

Vesistövaikutuksia aiheutuu karjan laidunnuksesta, lannanlevityksestä ja -kuljetuksista. Vesistövaikutusten kannalta merkittävintä on lannan peltolevityksestä aiheutuva fosforin ja typen hajakuormitus.

Lannan levityspellot sijaitsevat eri puolilla Juvaa, jolloin vesistövaikutukset eivät kohdistu yhden vesistön valuma-alueelle. Tilakeskus ja laidunnusalueet sijaitsevat Jukajärven valuma-alueella, Myllylahteen laskevan puron sekä Myllyjoen osa-valuma-alueella. Myllyjoessa esiintyy taimenta ja jokirapua, mistä syystä Myllyjoki on kalataloudellisesti tärkein ja herkin vesistöalueella. Jukajärvi on tyypiltään keskikokoinen humusjärvi. Sen ekologinen tila on hyvä (2019). Järvi on kokonaisfosforipitoisuuden perusteella lievästi rehevä (pitoisuus keskimäärin 16 µg/l). Fosforipitoisuus ilmentää erinomaista, kokonaistyyppipitoisuus hyvää (555 µg/l) ja biologiset muuttujat hyvää tilaa. Jukajärvi on vesienhoitokohde, jossa on tehty vesistökunnostustoimenpiteitä sekä kunnostussuunnitelma, jossa esitettyjä toimenpiteitä tullaan toteuttamaan lähivuosina. Vuoksen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa eikä Etelä-Savon vesienhoidon toimenpideohjelmassa vuosille 2022–2027 ole asetettu suoraan Jukajärven kohdistuvia toimenpiteitä. Vesienhoidon toimenpiteitä on kuitenkin suunniteltu mm. maatalouden ja metsätalouden osalta koko Kyrsyänjärven–Tuusjärven–Sysmäjärven–Syysjärven-suunnittelualueelle. Vesienhoidon tavoitteena on säilyttää hyvä ekologinen tila Jukajärvässä.

8.5.2023

Laidunnuksen sekä muiden kyseisellä alueella tehtävien toimien (mm. lannanlevitys) aiheuttamia vaikutuksia Jukajärveen tulisi selvittää tarkemmin viimeistään ympäristölupahakemusvaiheessa. Vaikutukset kohdistuvat erityisesti matalaan Myllylahteen, jossa on virkistyskäyttöä, mm. Juva Campingin leirintäalue.

Käytettävissä olevien tietojen perusteella tilan käytössä olevia levityspelloja ei sijaitse pohjavesialueella eikä pohjaveden muodostumisalueella. Pelloista 5 ha sijaitsee vesistön (puro) varrella ja 25 ha valtaojien varrella. Hankkeeseen liittyvä lannanlevitys ei todennäköisesti aiheuta merkittävää muutosta vesistöjen nykyiseen vedenlaatuun ja vesistöjen tilaan. Lannanlevityspellot ovat pääosin nykyisin viljelyssä ja kulkuväylät pelloille ovat vakiintuneet. Lisäksi peltujen lannoitusta rajoitetaan mm. lainsäädännöllä sekä tukiehdolla.

Lannan ravinteiden kulkeutumista pintavesiin voidaan vähentää käyttämällä lietelannan levitykseen sijoitettavaa tai multaavaa kalustoa ja muokkaamalla lanta välittömästi peltoon, kuten osittain hankkeesta vastaava esittääkin. Lannasta ja mädätteestä puolet levitetään suoraan kasvustoon, jolloin valumia ympäristöön aiheutuu vähemmän, kun olemassa oleva kasvusto hyödyntää ravinteet tehokkaasti. Myös esimerkiksi maataloustukien perusvaatimuksissa (sis. nitraattiasetus) on toimenpiteitä vesiensuojelun edistämiseksi, kuten suojaikaistavaatimukset ja lannoitusrajoitteet vesistöjen varalle.

Maatalouden ilmasto-ohjelmassa (*MMM julkaisu 8/2014*) todetaan, että orgaanisen aineksen, kuten lannan, lisääminen maaperään parantaa peltujen veden- ja ravinteiden pidätyskykyä ja aktivoi mikrobitoimintaa. Tämä vähentää ravinteiden ja maa-aineksen eroosiota pelloilta vesistöihin. Lisäksi nämä lisäävät peltujen tuotantopotentiaalia, sopeutumiskykyä vaihteleviin olosuhteisiin ja ilmastonmuutoksen hillintää kasvattamalla maaperän hiilivarastoja.

Vesistövaikutusten osalta hankkeeseen liittyy vielä tiedollista epävarmuutta hankekuvauksen yleispiirteisyyden vuoksi, joita ovat esimerkiksi lannan levityksen vaihtoehtoiset lannanlevitystavat (pintalevitin, letkulevitin, multain) ja se missä lannanlevitys lisääntyy.

Haju ja melu

Suunnitellun hankkeen keskeiset ympäristövaikutukset liittyvät lisääntyvän lantamäärän mahdollisesti aiheuttamiin vaikutuksiin karjarakennusten ja lantaloiden lähiympäristössä sekä lannan käsittelystä, kuljetuksesta ja levityksestä (levitettävä lantamäärä lisääntyy n. 50 %) aiheutuviin

8.5.2023

ympäristövaikutuksiin ja liikenteen lisääntymiseen. Hajuun ja liikenteeseen liittyvät vaikutukset ovat osittain ajoittaisia ja sesonkiluonteisia.

Kotieläintiloilla hajun pääasiallinen lähde on lanta. Hajua voi aiheutua myös ulko- ja jaloittelutarhoista sekä säilörehun varastoinnista siiloissa ja aumoissa. Hajuhaitat koetaan yleensä nautakarjatiloiilla vähemmän haitalliseksi ja epämiellyttävimmiksi kuin sikaloissa ja kanaloissa.

Hankkeesta vastaavan mukaan lietalantalan katteena toimisi luonnollinen kuorettuma. Uuden tilakeskuksen voidaan katsoa sijoittuvan asutuksen yhteyteen ja lähin ympärivuotinen asuinrakennus on n. 450 metrin etäisyydellä. Ympäristölupaprosessin aikana tulee ratkaistavaksi hajuhaittojen tehokkaan estämisen keinot mm. lietesäiliön kattamisen tarve sellaisella katteella, joka tehokkaammin kuin naudan lietalantalan kuivunut ja kuorettunut pinta estää hajun leviämistä ympäristöön. Tehokkaampi kelluva kate tai kiinteä kate estää myös typen haitumista ammoniakkinä ilmaan.

ELY-keskus ottaa lupalausunnon yhteydessä kantaa lietalantalan kattamistapaan. Lausunnossa hajupäästöjä vähentävästä tekniikasta otetaan huomioon lähimmän asutuksen (lähimmät häiriintyvät kohteet) sijoittuminen rakentamispaikasta noin 0,5 km:n etäisyydelle. Lantalan kattamisella voidaan vähentää myös ammoniakkipäästöjä ja se on listattu yhdeksi toimenpiteeksi maatalouden ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi (*Toimintaohjelma maatalouden ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi Suomessa vuosille 2021–2027, MMM julkaisu 18/2021*). Viitteellisenä voidaan tarkastella myös ilmoituksenvaraisissa eläinsuojatoiminnoissa (säädos 138/2018) sovellettavia kattamisvaatimuksia liittyen eläinsuojan lähimpään naapurikiinteistöön. Myöhemmässä vaiheessa toteutettavan biokaasulaitoksen ja siihen liittyvien toimintojen rakentamisesta tulee esittää huomattavasti tarkemmalla tasolla tiedot eläinsuojaa koskevan ympäristölupahakemuksen yhteydessä. Yksityiskohtaisia rakennussuunnitelmia esitetään myös toimitettavaksi ympäristöluvan valvontaviranomaiselle ennen rakentamisen aloittamista.

Biokaasulaitoksen hajukaasut ohjataan hajuhormeihin vähentäen hajuhaittaa. Biokaasulaitoksen mädätteen käyttö peltojen lannoitteena aiheuttaa vähemmän hajuhaittoja kuin lietalantalan. Lietteen levitys multaavalla kalustolla vähentää hajuhaittoja. Lantalan, jota ei levitetä kasvustoon, osalta hajuhaitta on hetkellinen, sillä se mullataan vuorokauden sisällä.

Hankkeesta aiheutuva meluhaitta muodostuu lähinnä liikenteestä sekä toiminnasta aiheutuvasta materiaalien siirroista sekä toimintaa palvelevien laitteiden käytöstä. Liikennemäärien voidaan kuitenkin katsoa olevan lypsykarja- ja lihatiloille tavanomaisia, kuten lantalan kuljetukset, rehun valmistus,

8.5.2023

eläin- ja rehukuljetukset sekä maitoauto. Osa tilan liikenteestä on myös kausiluonteista (*Taulukko 1*).

Melun vaikutuksia voidaan vähentää luonnollisilla melusteilla esim. jättämällä kasvillisuutta lähimpien häiriintyvien kohteiden väliin tai niin, että meluavat toiminnot ovat rakennusten suojassa.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Uutta tilakeskusta koskevassa YVA-harkintapäätöksessä on otettu huomioon läheinen, Pieksämäentien toisella puolella sijaitsevan Wehmaan Kartanon tilakeskuksen eläinsuojatoiminta ja siihen liittyvät muutokset/vaikutusten vähentyminen: nettovähennys nautakarjan määrässä, kun lypsylehmien pito siirtyy uuteen navettatilakeskukseen. Läheisen tilakeskuksen osalta maatalouteen liittyvä liikenne vähenee.

Muihin lähimpiin eläinsuojoihin on etäisyyttä vähintään 4 kilometriä, joten hankkeella ei todennäköisesti ole yhteisvaikutuksia lukuun ottamatta liikennevaikutuksia ja mahdollista lannanlevitystä. Laajemmin tarkasteltuna hankkeen vaikutuksena Suurniemen ja Kaskiin kyliltä (osakkaiden eläinsuojat) poistuu yhteensä 180 lypsylehmää ja maitoautoliikenne poistuu Suurniemen kylältä.

Tilakeskuksen liikenne ei kulje asutusalueiden läpi. Liikenneturvallisuuden näkökulmasta Itäseläntien varrella asuvien liikennöinti Juvan suuntaan tapahtuu Itäseläntien Jyrinahon tien liittymästä. Itäseläntien liittymä Pieksämäentielle on yksityisliikenteen osalta hiljainen.

Tilakeskuksen ja asutuksen väliin jäävä metsämaa toimii luonnollisena melusteena ja vähentää haitallisia vaikutuksia (haju, melu) lähiympäristölle. Kasvillisuus ja metsämaa toimivat myös luonnollisena melusteena.

Määrä lisääntyy (lanta, liikenne), mutta ei samassa suhteessa kuin toiminnan kapasiteetti. Kuljetukset tapahtuvat suuremmalla kalustolla.

Suunniteltava hanke ei aiheuta ennalta arvioiden todennäköisesti merkittäviä suoria tai välillisiä haitallisia ympäristövaikutuksia tai yhteisvaikutuksia laajaan väestöön, ihmisten terveyteen, elinoloihin tai viihtyvyyteen ottaen huomioon tilakeskuksen ja levityspeltojen sijainti.

Vaikutusten luonne

Hankkeen haitalliset vaikutukset ovat luonteeltaan osittain pysyviä, mutta maa- ja karjatalousalueelle tyypillisiä, ja pääosin ajoittaisia ja

8.5.2023

kausiluonteisia. Nämä vaikutukset ovat suurimmaksi osaksi jo muodostuneet tilakeskuksen lähialueella. Tilakeskustoimintojen vaikutusten luonne ei ole muuttumassa. Talousmetsäalueen raivaamisesta ja tilakeskuksen rakentamisesta aiheutuu pysyviä muutoksia. Puuston poistaminen on hiilinieluja vähentävä tekijä.

Hankkeen toteuttamisen erilaisen rakentamisen ja siihen liittyvän liikenteen vaikutukset, ajankohdat ja suuruus tarkentuvat hankkeen suunnittelun edetessä ja viranomaishyväksyntä vaiheissa.

Biokaasulaitoskokonaisuus tarkentuu jatkosuunnittelussa ja -menettelyissä huomattavasti, kuten prosessikuvaus, sijoittuminen tontille, päästöjen tarkkailu ja seuranta sekä toiminta häiriö-, vaara- ja poikkeuksellisissa tilanteissa.

Hankkeen toteuttamisen vaiheittaisuus ja tässä vaiheessa erityisesti biokaasulaitoksen toteuttamisaikataulun suurpiirteisyys jossain määrin aiheuttaa vaikeuttaa ennalta arvioida vaikutusten voimakkuutta ja kestoa (rakentamisen vaikutukset, lisääntyvä liikenne).

Navettatilakeskuksen toteuttaminen merkitsee toiminnanharjoittajalta varautumista erilaisiin häiriötilanteisiin, kuten vesihuoltohäiriöiden, biokaasulaitoksen poikkeus- ja häiriötilanteiden sekä tulipaloriskin varautumisen suunnitelmat.

Huomioidut haittojen lieventämistoimenpiteet

Esitetyt toimenpiteet lieventävät hankkeesta aiheutuvia ilma- ja hajupäästöjä ja vesistökuormitusta. Osa toimenpiteistä ovat eläintenpidolle tavanomaisia ympäristöhaittojen ehkäisymenetelmiä.

Lannan käsittely biokaasulaitoksessa jatkuu (osakkaiden jo nykyistä toimintaa) ja tilakeskukselle rakennettavan biokaasulaitoksen myötä lisääntyy. Lannan mädätyskäsittely merkitsee siten myönteisiä vaikutuksia, kuten hajuvaikutusten ja ravinnevalumien vähentymistä. Lisäksi lannan biokaasutuksella voidaan vähentää ammoniakki- ja metaanipäästöjä ja siten hillitään maatalouden kasvihuonekaasuja ja ilmastonmuutosta (*Maatalouden ilmasto-ohjelma, MMM julkaisuja 8/2014*). Biokaasulaitos on maatalouden vesienhoitotoimenpide, joita on ehdotettu perustettavaksi vesienhoidon toimenpideohjelmassa Etelä-Savon alueelle 5 kpl vuosien 2022–2027 välillä. Oma biokaasulaitos vähentää liikennesuoritteita nykyisestä (Juvan Bioson Oy), sillä jatkossa liete tilakeskuksen alueella siirretään biokaasulaitokseen

8.5.2023

pumppaamalla.

Uudesta navettayksiköstä tehdään energiaomavarainen (mm. aurinkopaneelit, lämmön talteenotto, biokaasulaitos), jossa tuotettu energia on fossiilitonta. Tämän voidaan katsoa olevan ilmastonmuutosta hillitsevä ja fossiilista energiasta luopumista edistävä toimenpide.

Uuden yksikön myötä nurmenviljely lisääntyy, joka sitoo hiiltä aiempaa enemmän ja parantaa maan kasvukuntoa. Nurmenviljely kivennäismaalla voi muuttaa pellon hiilinieluksi. Myös typpioksiduulipäästöt ovat pienemmät kuin viljan viljelyssä.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Hanke on Etelä-Savon mittakaavassa laaja. Hankkeen rakentamispaikka ei ole ristiriidassa yleiskaavan kanssa eikä muodosta merkittävää haittaa nykyiselle maankäytölle. ELY-keskus katsoo, että hankkeeseen tulisi soveltaa maankäyttö- ja rakennuslain suunnittelutarvealuetta koskevia säännöksiä rakennusluvan yhteydessä.

Navettatilakeskus sijoittuu Vehmaan kulttuurimaisema-alueelle ja maisemallisesti herkkään paikkaan. Maisemavaikutusten lieventämisen ei kuitenkaan katsota edellyttävän YVA-menettelyä, koska nämä seikat voidaan ottaa huomioon ympäristölupahakemuksen yhteydessä sekä rakennuslupavaiheessa (oikeusvaikutteiset kaavamerkinnot). Jatkosuunnittelussa maisemavaikutuksia on mm. havainnollistettava seikkaperäisesti ja rakentamisen toimenpiteet on sopeutettava rakennetun kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin kuten metsäreunavyöhykkeiden säilyttäminen. Samalla hanke osaltaan edesauttaa maatalous- ja kulttuurimaiseman säilymistä alueella.

Kun hanke sijoittuu olemassa olevan eläinsuojatoiminnan läheisyyteen, eikä toiminnan luonne keskeisiltä osin ole muuttumassa, hankkeesta aiheutuvia ympäristövaikutuksia ei kaikilta osin voida pitää uudesta eläinsuojasta syntyvien vaikutusten kaltaisina. Läheisen tilakeskuksen toiminta muuttuu ja sen vaikutukset vähenevät. Lisäksi osakkailla on tällä hetkellä tarvittava levityspeltojen pinta-ala sekä lisääntyvään lantamäärään on jo olemassa varastointikapasiteettia. Tilakeskuksen alueella hanke tuo edelleen positiivista muutosta lannankäsittelyyn biokaasulaitoksen myötä (ilma-, haju- ja vesistövaikutukset) ja lannan siirtämisen vähentyessä.

Hankkeen keskeisinä ympäristövaikutuksina voidaan pitää mahdollisia hajuhaittoja (lannan varastointi, kuljetus, levitys) sekä lisääntyvän liikenteen ja melun aiheuttamia vaikutuksia. Hankkeen toteuttamisaikataulun

8.5.2023

vaiheittaisuuteen perustuen rakentamisen aikaiset vaikutukset jakaantuvat useisiin ajankohtiin. Toiminnan sijaintipaikasta johtuen kaikkiaan hankkeen vaikutukset eivät kohdistu erityisen suureen ihmismäärään ja ovat maatalousalueelle tyypillisiä.

Navettayksikkö ja biokaasulaitos ei ennalta arvioiden aiheuta merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Toiminnan hajuhaittojen tehokkaan estämisen keinot kiinteistöllä voidaan ratkaista ympäristölupaprosessissa. Osa hankkeesta aiheutuvien vaikutusten, kuten ilma- ja hajupäästöjen, liikennevaikutusten ja häiriötilanteesta aiheutuvien riskien arviointi voi edellyttää varsin yksityiskohtaista ja laaja-alaista tarkastelua muiden menettelyjen yhteydessä.

Suunnitellun hankkeen vesistöön kohdistuvia lisääntyviä haitallisia ympäristövaikutuksia on mahdollista vähentää tehokkaasti. Hankkeen toteutuessa peltojen käytöstä johtuvat ympäristövaikutukset eivät kuitenkaan merkittävästi lisäännä, sillä varsin laajalla alueella sijaitsevat peltoalueet ovat jo tällä hetkellä viljeltyjä ja maataloustukien piirissä. Hankkeesta vastaavan esittämät yksilöidyt, hankkeen tarkempaan suunnitteluun sisältyvät keinot (kuten lietteen hallittu käsittely, lietteen varastointi tilakeskuksessa, lannanlevityksen sijoitusmenetelmä, levityspeltojen etäisyys vesistöistä, lannanlevityssajankohta) sekä tiedot varautumisesta poikkeustilanteisiin tilakeskuksessa huomioon ottaen hanke ei aiheuta todennäköisesti merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Lisääntyvän liikenteen tai tilan toiminnasta aiheutuvan melun ei arvioida aiheuttavan kohtuutonta meluhaittaa. Liikennemäärien lisääntymistä, suuntautumista, liikenteen haitallisten vaikutusten vähentämistä sekä liikenneturvallisuuden liittyviä seikkoja (erityisesti Itäselän yksityistieliittymä) tulee tarkastella jatkossa myös muissa suunnittelu- ja lupamenettelyvaiheissa (ympäristölupa, mahdollinen yleiskaavan muutos ja/tai suunnittelutarveratkaisu). Uusi liittymä rehuliikenteelle edellyttää liittymäluvan hakemista Pohjois-Savon ELY-keskukselta Pirkanmaan ELY-keskuksen keskitetyistä asiakaspalveluista. Pieksämäentien (maantie 429) alittavan siirtotunnelin rakentaminen edellyttää erillistä suunnittelu- ja toteuttamissopimusta Pohjois-Savon ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastualueen kanssa.

Päätöksessä on otettu huomioon hankkeesta vastaavan esittämät yleisesti tiedossa ja käytössä olevat merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemisen keinot, erityisesti biokaasulaitoskäsittely. Esitetyillä toimenpiteillä voidaan vähentää suunnitellun hankkeen haitallisia vaikutuksia ilmaan ja ilmastoon kohdistuvia todennäköisesti haitallisia ympäristövaikutuksia.

Edellä mainittujen perustelujen valossa Etelä-Savon ELY-keskus katsoo,

8.5.2023

että navettatilakeskushankkeesta (navettayksikkö ja biokaasulaitos) ei aiheudu ennalta arvioiden ja ottaen huomioon hankkeen ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne sellaisia laadultaan ja laajuudeltaan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, jotka kokonaisuutena ovat rinnastettavissa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa mainittujen hankkeiden merkittäviin ympäristövaikutuksiin ja kun otetaan huomioon todennäköiset muodostuvat yhteisvaikutukset tilan lähialueella.

Mikäli hanke muuttuu nyt esitetystä, tulee YVA-menettelyn tarve arvioida uudelleen.

SELVILLÄOLOVELVOLLISUUS

Vaikka hankkeeseen ei sovelleta edellä mainitun ratkaisun mukaan YVA-lain mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, on hankkeesta vastaavan sen lisäksi, mitä erikseen säädetään, oltava riittävästi selvillä hankkeensa ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää (YVAL 31 §).

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-laki 252/2017): 3, 11, 12, 13, 31, 37 §:t sekä liite 1 (126/2019) ja 2
Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus 277/2017) 1 §

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaavan muutoksenhakuoikeus

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valituskirjelmä on toimitettava Itä-Suomen hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa siitä, kun hankkeesta vastaava on saanut tiedon päätöksestä. Valitusosoitus on liitteenä. (YVA-laki 37 § 1 momentti).

Muiden tahojen muutoksenhakuoikeus

Muilla tahoilla ei ole muutoksenhakuoikeutta tästä päätöksestä. Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa kuitenkin hakea muutosta päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten

8.5.2023

arviointimenettely ole tarpeen, samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta lupapäätöksestä valitetaan. (YVA-lain 37 § 2 momentti).

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Tämä päätös lähetetään saantitodistuksella hankkeesta vastaavalle ja sähköisesti tiedoksi asianomaisille viranomaisille.

Etelä-Savon ELY-keskus antaa päätöksen tiedoksi myös julkisella kuulutuksella. Kuulutus ja päätös ovat nähtävillä Etelä-Savon ELY-keskuksen verkkosivulla <https://www.ely-keskus.fi/kuulutukset/etela-savo> ja ilmoitus kuulutuksesta julkaistaan Juvan kunnan verkkosivulla. Päätös julkaistaan sähköisesti ympäristöhallinnon yhteisessä verkkopalvelussa [YVA-päätökset - Etelä-Savo \(ymparisto.fi\)](#) kohdassa Eläintenpito –toimialan päätöksissä.

ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Päätöksen valmisteluun ovat osallistuneet ympäristönsuojelun asiantuntija Suvi Itänen ja ympäristönsuojelun asiantuntija Pirjo Angervuori, joka myös on esitellyt päätöksen. Päätöksen on ratkaissut ylijohtaja Jari Mutanen. Merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Liitteet Valitusosoitus (hankkeesta vastaavalle)

Jakelu, saantitodistuksin

Carin Grotenfelt

Tiedoksi, sähköisesti

Juvan kunta
- ympäristönsuojelulautakunta
- tekninen lautakunta
Pohjois-Savon ELY-keskus, Liikenne ja infrastruktuuri
Pohjois-Savon ELY-keskus, Kalatalous
Riihisaari – Savonlinnan museo
Museovirasto
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes
Itä-Savon ympäristöterveydenhuolto
Etelä-Savon maakuntaliitto
Itä-Suomen aluehallintovirasto, ympäristövastuualue

Tämä asiakirja ESAELY/110/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAELY/110/2023 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Mutanen Jari 08.05.2023 10:58

Esittelijä Angervuori Pirjo 08.05.2023 10:49